

HÆRVEJEN - Kort 7B

Engesvang - Kollemorten

Engesvang - Kollemorten

Tollundmandens findested **91B**

Horbylunde - et dansk bjerglandskab. **92** Et dansk bjerglandskab, hvor terrænet rejser sig næsten 80 meter fra vadestedet op til Blakdsal Høj over en strækning på blot 1 km. Dybe hulveje trækker spor ned mod vadestedet fra begge sider af dalen og fortæller om et vigtigt overgangssted. Gravhøjene Store Horbyhøj og Blakdsal Høj har været sigt punkter for turen op over bakkerne.

Likvideringen af Kaj Munk **93**. På toppen af Hørbylunde Bakke, i vejkanthen af landevej 15, markerer et stenkors stedet, hvor digteren Kaj Munk blev skudt af de tyske besættelsesstyrker den 4. januar 1944. Har du taget afstikkeren til Hørbylunde Bakke, bør du undgå dig selv en af Hærvejsstrøgets flotteste udsigter for enden af den afmærkede sti.

Et vaskebræt af hulveje. **94** I skrænterne ved Bødskovdal kan du opleve en af landets mest imponerende samlinger af hulveje. Her skærer rækker af dybe hulveje sig vej ned ad skråningerne på begge sider af dalen. I den sydlige dalskråning ligger mindst 15-20 vejspor side om side. De mange spor fortæller om betydningen af vejforløbet og passagen over ådalen.

Sepstrup Sande og Vrads Sande. Her krydser Hærvejsstropet "sandflugtens land" med de særprægede klitheder. Klitterne i Sepstrup Sande **95A** og Vrads Sande **95B** er resultatet af ødelæggende sandflugter. Indhyllet af lyng, revling, græs og enebærbuske er sandet i dag blevet fanget. Men tur af hjælme fortæller om tidligere tiders kamp mod sandflugten.

Hedeplantagerne Gludsted, St. Hjöllund og Skærbæk. Alle plantagerne er anlagt i slutningen af 1800-tallet. Gludsted **96A** og St. Hjöllund **96B** med uendelige rækker af grantraer og lange, lige veje på forholdsvis jævn bund. Skærbæk **96C** er sandet hede og plantage med store terrænforskelle på op til 60 meter mellem bakketoppe og dalstrøg. Plantagen veksler mellem store åbne hedearealer og små rum fornet af det kuperede terræn og den tætte plantage.

Vråds Kirke og Anso møllevej - samme fundament. Den lille kullede kirke afspejler meget godt de beskedne forhold på en tyndt befolkede heedeegn. De oprindelige dele af Vråds Kirke **97A** er overvejende bygget af utilhuggede marksten. Samme slags sten er brugt til brolægningen på et kort vejstykke i bakkerne nord for Anso Mølle. For at undgå, at sporet blev kort op af tunge vogne, har man helt usædvanligt befæstet vejen **97B**.

Galgebakke og Tingdalsøerne. På bakken 2 km vest for Vråds var ting- og rettersted frem til 1592 **98A**. Ved foden af den tilhørende galgebakke ligger en noget special stenætning. I Tingdalen syd for ligger en række klarvandede og næringsfattige hedesøer - Tingdalsøerne **98B**. Søerne hører til landets reneste.

Palsgård Skov - en af de ældste jyske plantager. **99** En 200 år gammel hedeplantage, hvor Palsgård Skovmuseet er indrettet i den gamle skovridergård. Gemt i skovbunden ligger mange fortidsminder, især gravhøje, men også huller efter trækulsmiler hvor kulsvierne tidligere lavede trækul. I vestenden af Hampen Sø indbyder det klare vand og sandbunden til badning.

Valfart til Sct. Michaels Kilde. **100A** Nørre Snede Kirke ligger ved trafikalt knudepunkt på den jyske højeryg og har været sigt punkt for de vejfarende. Valfart til Sct. Michaels Kilde lige syd for byen har været årsag til byggeriet af den forholdsvis store kirke i en ellers fattig heedeegn. I skoven lidt syd for byen ligger en gammel studefold, hvor studebrænderne kunne opstalde dyrene for natten.

Rorbæk Sø med bankerne. **101A** Søen er den største af en række langsoer, der ligger i Skjernådalens øvre del. En mægtig isblok har holdt sobassinen frit bortset fra sprækker i isen, hvor sand kunne aflejres. Da isen smeltede, efterlod sandet de særprægede bakkestrøg. Den markante sø fungerede som landkøling for våbennedkastninger under Anden Verdenskrig. En mindesten er rejst nord for søen **101B**.

Kilderne og Det Store Vandsele. Her udspringer landets største vandløb - Gudenaen og Skjern Å - og løber i hver sin retning - øst og vest. Netop her krydser Hærvejen Jyllands Vandsele **102A** med tørre fædder. Et fredet Hærvejstrøg med grusveje og hulvejsspor gennem det krogede Tinnet Krat **102B** emner af historie. Tilsvarende gør resterne af badebassiner fra landets første badeland **102C**, der udmtydede det friske kildevand.

Margrethediget har spærret Hærvejen. **103** Det lave dige spærner ikke meget i dag, men oprindeligt har det været en højdeforskel mellem voldgravens bund og voldens top på 4 meter. Lignende voldanlæg fra Sønderjylland er dateret til jernalderen i århundrederne efter Kristi fødsel - en tid med mange territoriale stridigheder mellem lokale eller fremmede hære.

Valfart i årtusinder til Sct. Peders Kilde. **104** Lidt øst for Ø. Nykirke springer Sct. Peders Kilde. Pilgrime har søgt hellegilden for dens helbredende kræfter, og vejfarende har styrket sig ved kildens vand og et Guds ord i kirken. Fund af brolægning og potteskår fra jernalderen viser, at kilden har været søgt langt tilbage i tiden. Kilden omkranses i dag af en kopi af en middelalderlig brøndkarm.

Retningen hugget i granit. **105** En gammel vejsten står ved en skillevej lidt syd for Øster Nykirke. Med årstallet 1856 og stednavnene Colding og Vester mølle fortæller stenen om Hærvejens betydning op i midten af 1800-tallet.

Signaturforklaring/ Legend / Zeichenerklärung

Hotel/Kro Hotel/Inn Hotel/ Gaststätte	Teltplads Tent site	Attraktioner Attractions Attraktionen	Svømmehal/friluftsbad Swimming bath Hallenbad/Freibad	147 Nr. markeringer No. Selections Nr. Auswähl
B&B B&B B&B	Dagligvarer Grocery Ebensmittellgeschäft	Museum/Udstilling Museum/Exhibition Museum/Ausstellung	Udsigtspunkt Viewpoint Aussichtspunkt	Vandrerute Hiking route Wandern
Campingplads Camping site Campingplatz	Kirke, vand og toilet Church, water and wc Kirche, Wasser und wc	Busstoppested Bus stop Bushaltestelle	Natur Natur Natur	Cykelrute Cycle route Radweg
Vandreheim Youth hostel Jugendherberg	Restaurant Restaurant Restaurant	Tog & Busstation Train- & Busstation Zug & Busstation	Information Information Information	Hulvej Hollow path Hohlweg
Herberg Pilgrims hostel Pilger-Herberge	Café/Cafeteria Coffee Shop / Cafeteria Café / Cafeteria	Cykelsmed Cycle repair shop Fahrradwerkstatt	UNESCO UNESCO UNESCO	
Shelter Attraction Schutz	Severidghed Attraction Sehenswürdigkeit	Badestrand Beach Badestrand		

Når du planlægger din tur på Hærvej.dk kan du finde oplysninger om overnatningsmuligheder, spisesteder og etapebeskrivelser langs Hærvejen. Download også Hærvejens app med detaljerede kort samt oplysninger om overnatningsmuligheder, tjek udnaturen.dk for naturlejligheder.

Guiden er støttet af EU og Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter, Region Syd Danmark, Region Midtjylland, kommunerne i de to regioner og udarbejdet i samarbejde med turistbureauer og kommuner i Region Nordjylland.

Personfærge Passenger ferry Personenfähre	Flyveplads Airport Flughafen	Højspændingsledning, 120 kV og derover High voltage line, 120 kV and more Hochspannungsführung, 120 kV und mehr	147 Nummer for europavejroute European Route No. Nr. der Europaroute
Hegn Dain	Station eller trinbræt Station or halt Bahnhof oder Haltepunkt	Jernbane, enkeltsporet Railway, single track Eisenbahn, eingleisig	95 Nummer for primær vejroute Primary Route No. Nr. der primären Fernverkehrsstrasse
Bilferge Car ferry Wegfährer	Station eller trinbræt Station or halt Bahnhof oder Haltepunkt	Jernbane, flersporet Railway, multiple track Eisenbahn, mehrgleisig	160 Nummer for sekundær vejroute Secondary Route No. Nr. der sekundären Fernverkehrsstrasse
Sæsonfærge Seasonal Saisonfähre	Riggrænse International boundary Grenzlinie	Jernbane, enkeltsporet Railway, single track Eisenbahn, eingleisig	Skov Wood
Personfærge Passenger ferry Personenfähre	Frugtplantage, park Orchard, park Obstbaum-Park	Jernbane, flersporet Railway, multiple track Eisenbahn, mehrgleisig	Hede Heath Heide
	Tørt ved lavvande Tidal flat Trocken bei Ebbe	Sand og klit Sand and dune Sand und Düne	Eng Meadow Wiese
	Marsk Marsh Marsch	Bog Big Berg	Siv Reeds Sumpf